

Riitta Ahonen

LAUSUNTO

Professori

Itä-Suomen yliopisto

Farmasian laitos

21.9.2021

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta

Asiantuntijakuuleminen 21.9.2021

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI LÄÄKELAIN MUUTTAMISESTA (HE 107/2021 vp)

Esityksessä on useita ehdotuksia lääkelain muuttamiseksi. Esitystä on valmisteltu pitkään, sillä ne perustuvat osin vuonna 2011 jätettyyn Apteekkitoiminnan kehittämistyöryhmän ehdotuksiin. Pidän tehtyjä esityksiä pääosin kannatettavina, sillä ne tulevat helpottamaan uusien apteekkien ja sivuapteekkien perustamista sekä sujuvoittamaan apteekkien omistajanvaihdoksia.

Esityksessä ehdotetaan hintakilpailun sallimista itsehoitolääkkeille. En pidä tätä kannatettavana, sillä muutoksella olisi kielteisiä vaikutuksia kansalaisten alueelliseen tasa-arvoon, apteekkiverkostoon sekä lääkitysturvallisuuteen. Suomessa on ollut pitkään lääkkeiden samanhintaisuuden periaate eli lääkkeiden hinnat ovat kaikissa apteekeissa samat. Nyt esitetty muutos asettaisi kansalaiset eriarvoiseen asemaan asuinpaikasta riippuen. Itsehoitolääkkeiden hintakilpailu johtaisi siihen, että asiakasmääriltään suuret apteekit voisivat myydä itsehoitolääkkeitä pienemmällä katteella kuin pienet apteekit. Myynnin volyymi korvaisi pienentyvät katteet. Alemmat hinnat ohjaisivat asiakasvirtoja suuriin apteekkeihin, jotka usein sijaitsevat kauppakeskuksissa. Vastaavasti pienet apteekit menettäisivät asiakkaitaan, millä olisi vaikutusta maankattavaan apteekkiverkostoon. Monella paikkakunnalla apteekki on ainoa terveydenhuollon lähipalvelu. Hintakilpailusta kärsisivät eniten maaseudulla ja pienissä lähiöissä olevat apteekit.

Katson, että itsehoitolääkkeiden alennusmyynnit tulisivat lisäämään lääkkeiden hamstrausta ja tarpeetonta käyttöä. Itsehoitolääkkeet ovat tehokkaita ja turvallisia oikein käytettyinä. Ne eivät ole kulutustavaraa vaan terveyshyödykkeitä. Itsehoitolääkevalikoimaan kuuluu lääkeaineita, jotka suurempina annoksina vaativat lääkärin määräyksen. Tällaisia ovat muun muassa yleisimmin käytetyt särkylääkkeet. Mahdollisen hamstrauksen johdosta kotiin kertyvät lääkemäärät voivat olla myös myrkytysriski.

Sosiaali- ja terveysministeriössä on menossa laajempi lääkehuoltoon liittyvä selvitystyö, jossa tarkastellaan myös lääketaksaa ja apteekkiveroa. Mahdollinen itsehoitolääkkeiden hintakilpailun salliminen tulisi siirtää osaksi tätä selvitystä.